

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

5. Murus inter Sin. & Tartaros.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

priorem magis sententiam adstruant. Sed ab hac Sinarum circumscriptione, regna excludo clientelaria quæ Sinarum nec iure, nec nomine veniunt. Iam hæc tanta locorum immensitas, intra se natura, & arte manūque ita concluditur, ut arcem referat, muro fossa & aggeribus anxie munitam, & illic præcipue tutam, ubi erat hosti magis obnoxia, nam mare geminum quo ab ortu & austro alluitur, cingunt perpetuæ insulæ, & cæci scopuli, moleque arenarum, & proiecta in aquas acumina rupium, tam dense continua ut naues bellicæ cogantur procul abstinere, piscatoriæ extremo periculo locum tentent, quod eum fluctus æstuantis reciprocatio, & torrentes vndarum accessus & recessus, infamem naufragiis fecerint. Quæ si parum tutos externo ab hoste Sinas illa ex parte munit, tuetur illos insani Tiphonis rabies illic violentior quàm toto alijs oriente, qui Tipho ab iis propterea, hoc est ventus magnus ex prærogatiua furendi ac nocendi vocatur; nam sæpe correptas sublime attollit etiam onerarias, carina vix vndas lambente, contortasque in littus comminuit. Ad hæc mare procellis decussatum, quasi multa inter se pugnancia maria committit. Horis enim quatuor & viginti, tanta est formidabilis venti vis, nautici gnomonis quadrantes omnes obit, totumque horizontem circulo integro tempestatum inuoluit. Sic ergo à mari egregie tutos, cingit ab occasu catena montium, qua confines arcantur, in regna quidem plurima diuisa, sed quæ iunctis etiam viribus, mouere in Sinas nihil valeant, multo minus seorsum singula; numeratur in iis regnum Anan (quod Cocincinam, & Tunchin complectitur) Pegu, Mien, Laum, Tibetum, diu pro Cataio perperam creditum, aliisque non paruo numero, propius longiusq; semora. Restabat tractus septentrionalis, minus cæteris ab hoste securus, ubi Sinis imminet Tartari, suntque illis præcipue metuendi; etsi enim multum & situ & animis inter se distracti, sed multitudine innumerabiles. & ubi de Sinis agitur, omnes concordibus inimicitis in eos infensi. Hac illos defendunt Sciami deserta squalore sterili & immanibus arenis non modo inhospita; sed etiam inuia, cum mensē ut ferunt, integro ad ea sit opus; hæc circuitu vario longa curuantur in spatia, & regni Tibeticius è regione incipiunt toto latere superato, in ortum flectunt, Sinas radunt, eosque ab Tartaris Salamandæ, & Taj discernunt; inde Septentrionem versus tendunt & incerto exitu clauduntur. Quanquam, & hos, & alios Tartaros Niuchenses maximè qui Chini appellantur, verguntque ad ortum, defendunt ab se mirabili opere Sinenles. Muro nempe illo fama celebri decantato, de quo hic necessariò dicendum. Caput

5.
Murus inter
Sin. & Tar-
taros.

familiæ regis Cin antiquissimæ & illustrissimæ, Princeps fuit armorum gloria, & magnificentia operum apud Sinas nemini secundus, eumque Literati habent perpetuo in ore, is aut somnio monitus, aut vaticinio, aut forte veriùs, sagacitate mentis eximie prouida, præsensit Tartaros, ut primum faueret occasio, irruptionem in Sinas facturos, & inundaturos totum imperium. Præfensione

hac capaci animo versata, statuit non modo in praesens consulere, sed munitione inexpugnabili, spes illis omnes impressionis regno intentandae in perpetuum amputare. Mature igitur consultum celeritate acri vrgens, anno post sua vicennalia secundo, annis ante Christum plus minus ducentis quindecim trium hominum decimationem toto Imperio indicit, qui ad opus loco & tempore praesto essent. Sua millenis quibusque assignat interualla, quibus muniendis eodem tempore laborem conferrent, Needum quinquennium fluxerat, cum fuit ipsemet indictae, confectaeque operae spectator, qua nihil vsquam prodigiosius. Perstat enim, ridetque nunc etiam, annorum centenarias aetates vnam & viginti, sic intacta, & firma, vt si foret hesternus de manu opificum labor, surgit pari vbique altitudine muri moles in Sinenses cubitos triginta; & duodecim saltem continuata crassitie, ab Oriente in occasum, stadiorum Sinensium decem millia conficit: quae suo quoque vocabulo, Valicini scilicet indicat. Cumque habeat quinque huiusmodi stadia, Italicum quodlibet milliare, opus vniuersum in milliaria protendi bis mille necesse est, cui vel partem si labet, dimensione plane falsa dimidiam dare, sua tamen incomparabilis, fabricae constabit magnificentia. Nihil in ea, rupis emortuae; sed tota ex lapide secturae quadrata, viuaque ex vena, & annorum iniurias coelique peruictura. Falsone an vero simile, iactant Sinenses praefectis operum, poenam capitis ab Rege Cin positam, si qua Saxa inter se conferuntur, eorum iunctura clauum admitteret, quod vana fortassis confictum ostentatione, exquisita certe sectorum marmorum commissura minimè refellit. Ad murum praecelsae assurgunt, & iustis spatiis crebrae turres eumque distingunt, & praefidiatio milite alas utrinque planas muniunt, suae custodiae creditas. Nec desunt portis, quibus murum pertundi, sed tarris oportuit, propugnacula hostibus obiecta. Nunc muri eiusdem delineatio ex Tali faucibus ab ortu incipit, quod flumen Tartariam Niu-chensem, à regno, & peninsula Coraia scindit; multis passuum centenis intra mare fundatus super iactis in altum, crudo ex ferro solidis molibus, & vnda coaequatis attollitur, perque transvectum longo ductu mare, redditus continenti, prouinciam Leactum mediam flexu complectitur, & consequentem huic Pecelm seu quod idem est Pechinum. Inde productus vsque Sinem illic haeret, exceptus continuitate montium inaccessa, quorum latera pro muro sunt. Repetito post haec in occasum progressu, per multiplices amfractus: viae quam tenet ingenium sequitur, sursum deorsum, iugis, & saltibus insistens; torrentes, & fluuios, vbi occurrerint arcu iungens, Hoano, cuius redibit postea mentio, ob distantiam riparum praetermissio, muroque vastè inter illas hiante, qui demum resurgens ab vteriori eius fluuij ripa, opere nusquam intercepto, in eundem Hoanum incidit, mazandris serpentem enormibus, illic murus ad ripam Lintai desinit in Prouincia Scienfi. Sed de missis in mari eius fundamentis quod ex fide scriptorum hic à me traditur, omnino dissidet à Geographica tabula

Leaotunæ provinciae, quam summè veracem apud me asseruo typis Sinenfibus excusam. Hæc murum exhibet è solo continenti ortum; & plus minus mare, semper tamen sectantem. Atque hætenus muri portentosum opus quod arcet ab Sinis Tartaros, & ab istorum incurfionibus, fines provinciarum quatuor sui obiectu securas præstat; seipsum autem ut vulgo scribitur, milite decies centeno milleno, ut autem refert ex fido quem legerat eorum elencho P. Ioannes Rodrigues diligentissimus rerum Sinenfium indagator, millibus circiter sexcentis octoginta tribus, qui numerus stipendio regio, accuratione tam sollicita retinetur, ut ei aut morte, aut missione causaria si quis desit vix in alterum diem supplendus locus differatur.

Porro illa terrarum vastitas quam illi tot gradus metiuntur quibus Sina diximus comprehendere, quam benigna, fortunataque sit, ab iis cum stupore describitur, qui & ipsi videre, & percursare non obiter. Soli amenitate, copia fructuum, cultura delitiis hortu similem faciunt. Zonas tres integrè non implet, nec enim subit in torridam, nisi Cantonis & Quansij provinciarum extremis duobus extra tropicum projectis. Zonæ temperatæ partem dimidiam cætera obtinent, sic tamen ut commodis, Pechinum & Sciansium minimè careant earum regionum, quæ ad Septemtriones maximè accedunt. Illic enim est hyems acrior quam ferant gradus quadraginta polaris celsitatis. Ergo Nouembris iam medio concrefcent lacus & flumina seu valido frigore, seu conditione aquatum, in quas fortè solum aluminosos halitus inspirat; stringuntur vero ad vsque Martium gelu tam firmo, & solido ut currus, & equites commodè patiantur, sic benefica plagæ cuiuslibet participant Sinenfes discrimina, seclusa quarundam barbarie, & aliarum inerti mollitie. Ad situm quod attinet, nec iacet in planis vbique distenta regio, nec tota in montibus, licet suos singulæ Appenninos & Alpes provinciae habeant, sed pulchris circum arboribus sylvas, & ad omnem sculpturæ solertiam pretiosas; vulgaribus autem quæ ædificiis domorum & nauium sufficiat, nam vix nisi ex ligno ædificant; nec multo frequentia minori, habitantur in aqua naues quam in terra domus; tam vili utrobique materiæ pretio, ut quarta parte sumptuum non consent, qui necessarij forent in Europa. Montium tamen pars maxima, & præcipuè ferax, cultu subacta domestico optimatur, iugisque illorum in plana circum varia dirutis parantur ingentes segetibus campi; quæ vero planis inferioribus insurgunt decliua, ut superiora suffulciant, ea quotidiani vsus oleribus omituntur qui ferè pauperum cibus est, quæ diligentia cultura acuit Sinarum ingenia ad deducendas ex editis aquas, dispensandasque machinis in fiticulosa, vel irrigatione interdum egentia, & procul incredibile voluptate tum illa montium virens scena, gradatim ab imo se efferens paulatimque in summo colligens; tum alia proceris arboribus & syluis densa, passimque cœnobii, & sacellis sparsa, vbi ascetæ seminudi vi-

6.
Temperies
& fertilitas
Sin.